

Kohezijska politika Europske unije – kakva ju budućnost čeka?

Jakša Puljiz

Institut za razvoj i međunarodne odnose

Kohezijska politika

- Cilj politike je smanjiti razlike u stupnju razvijenosti između regija Europske unije, ali istovremeno i osigurati provođenje ključnih razvojnih ciljeva Europske unije
- Najvažnija investicijska politika EU
- Primjeri ostvarenih rezultata u razdoblju 2007-2013:
 - 600.000 stvorenih radnih mjesta
 - 200.000 malih i srednjih poduzeća koji su primili potporu
 - 1.800 km novih ili obnovljenih željezničkih pruga
 - 25.000 km novih ili obnovljenih cesta
 - Širokopojasni pristup internetu za 5 milijuna građana
 - Osiguran pristup sanitarno čisto vodi za piće za 3 milijuna građana
 - 15 milijuna osoba sudjelovalo u programima zapošljavanja i obrazovanja.
 - ...

Struktura Višegodišnjeg finansijskog okvira 2021-2027.

NOVI VIŠEGODIŠNJI FINANSIJSKI OKVIR 2021.-2027. PRORAČUN ZA UNIJU KOJA ŠITI, OSNAŽUJE I BRANI

U milijardama eura – prema tekućim cijenama

**I. JEDINSTVENO TRŽIŠTE,
INOVACIJE I DIGITALNO
GOSPODARSTVO**
187.4 MILIJARDI EUR

1. Istraživanje i inovacije
2. Europska strateška ulaganja
3. Jedinstveno tržište
4. Svet mir

KOHEZIJA I VRJEDNOSTI
442.4 EUR

5. Regionalni razvoj i kohezija
6. Ekonomski i monetarna unija
7. Programi za ulaganje u ljudе, socijalnu koheziju i vrijednosti

PRIRODNI RESURSI I OKOLIŠ
378.9 MILIJARDI EUR

8. Poljoprivredna i pomorska politika
9. Okoliš i klimatska politika



**MIGRACIJE I UPRAVLJANJE
GRANICAMA**
34.9 MILIJARDI EUR

10. Migracije
11. Upravljanje granicama

SIGURNOST I OBRANA
27.5 MILIJARDI EUR

12. Sigurnost
13. Obrana
14. Odgovor na krize

SUSJEDSTVO I SVIJET
123 MILIJARDI EUR

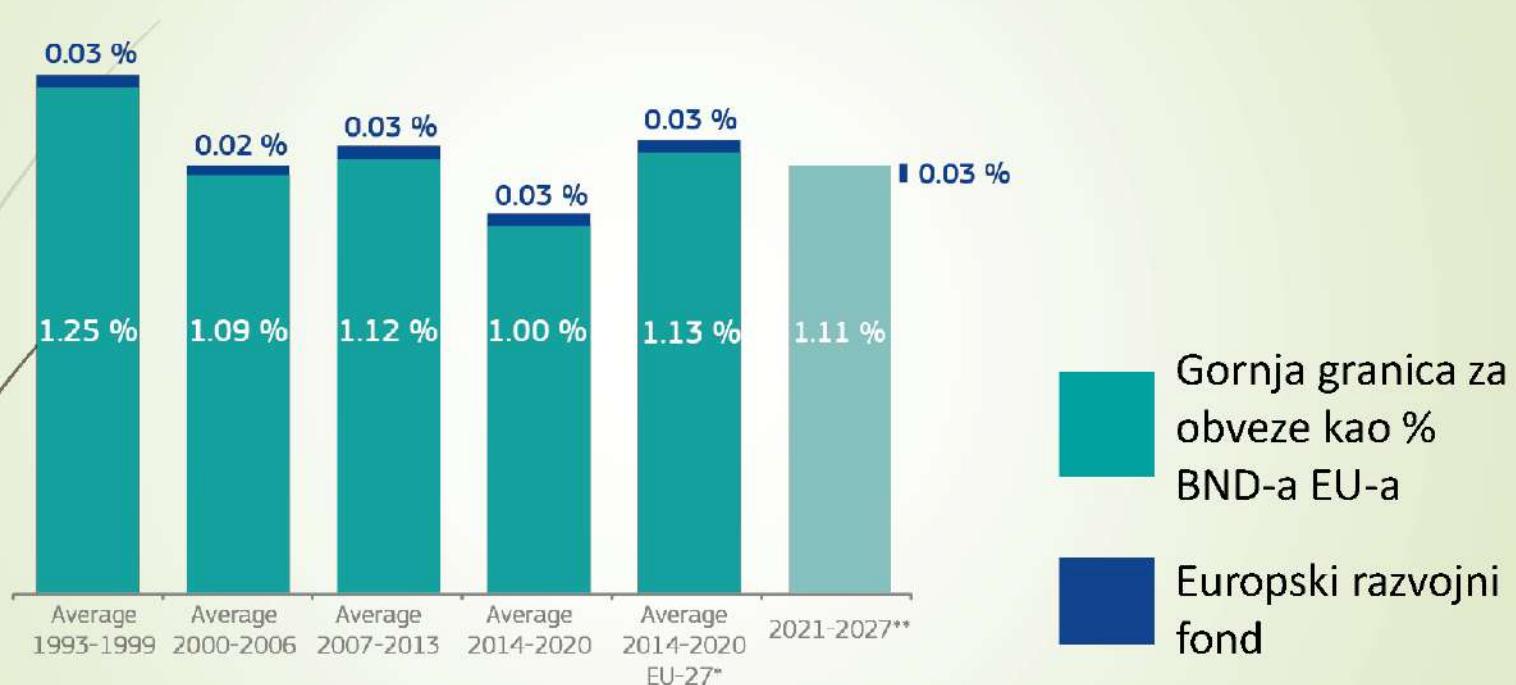
15. Vanjsko djelovanje
16. Prepristupna pomoć

EUOPSKA JAVNA UPRAVA
85.3 MILIJARDI EUR

17. Europska javna uprava

- 1- Horizon = 98 mlrd eur
- ITER; Digital Europe= 9 mlrd eur;
- Svemir= 16 mlrd eur
- 2 – InvestEU = 15,2 mlrd eur
- Connecting Europe Facility= 42,2
- 5 – ERDF+CF = 273 mlrd eur
- 6 – Program potpore reformama = 25 mlrd eur
- 7 – ESF+ = 101 mlrd eur
- Erasmus, Kreativna Europa
- 8 – EAGF, EAFRD, EMFF
- 9 – LIFE
- 10 – Fond za azil i migracije
- 11 – Fond za integrirano upravljanje granicama (IBM)
- 12 – Fond za unutarnju sigurnost (ISF)
- 15 - Instrument za susjedstvo, razvojnu i međunarodnu suradnju = 89 mlrd eur
- 16 – IPA = 14,5 mlrd eur

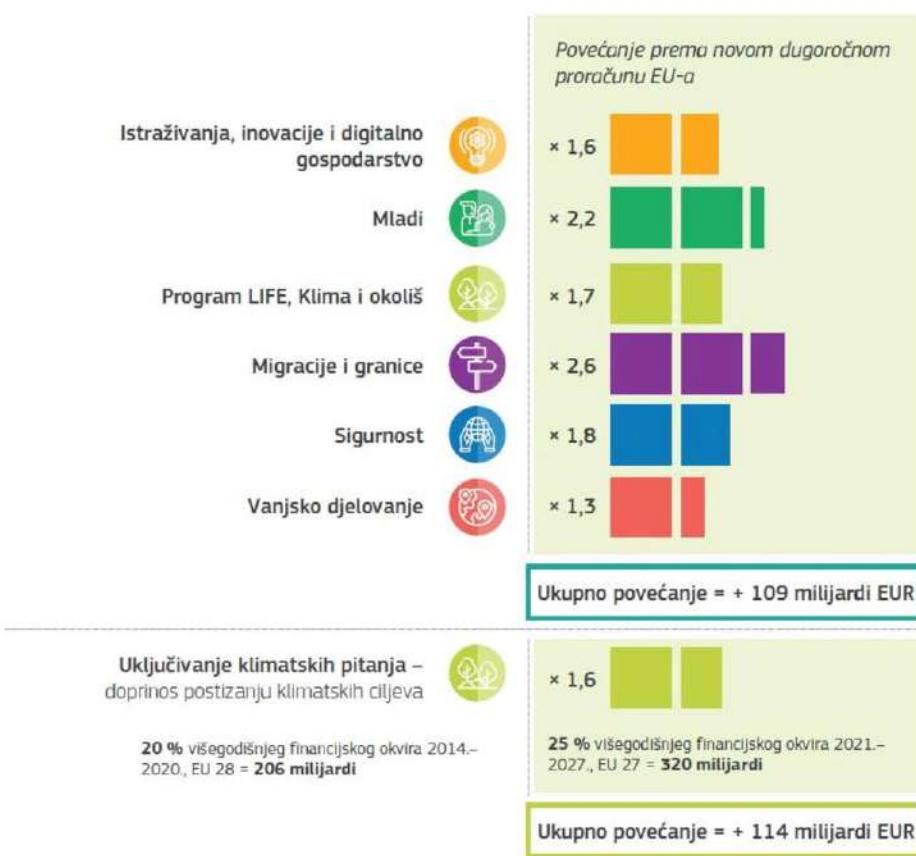
Veličina proračuna EU-a kao postotak bruto nacionalnog dohotka (BND)



*procijenjene obveze za razdoblje 2014.–2020., bez izdataka za Ujedinjenu Kraljevinu, kao % BND-a EU-a s 27 država članica

** U proračun uključen Europski razvojni fond

Izvor: *Europska komisija*



Napomena: U usporedbi s višegodišnjim finansijskim okvirom 2014–2020. na razini EU-27, uključujući Europski razvojni fond

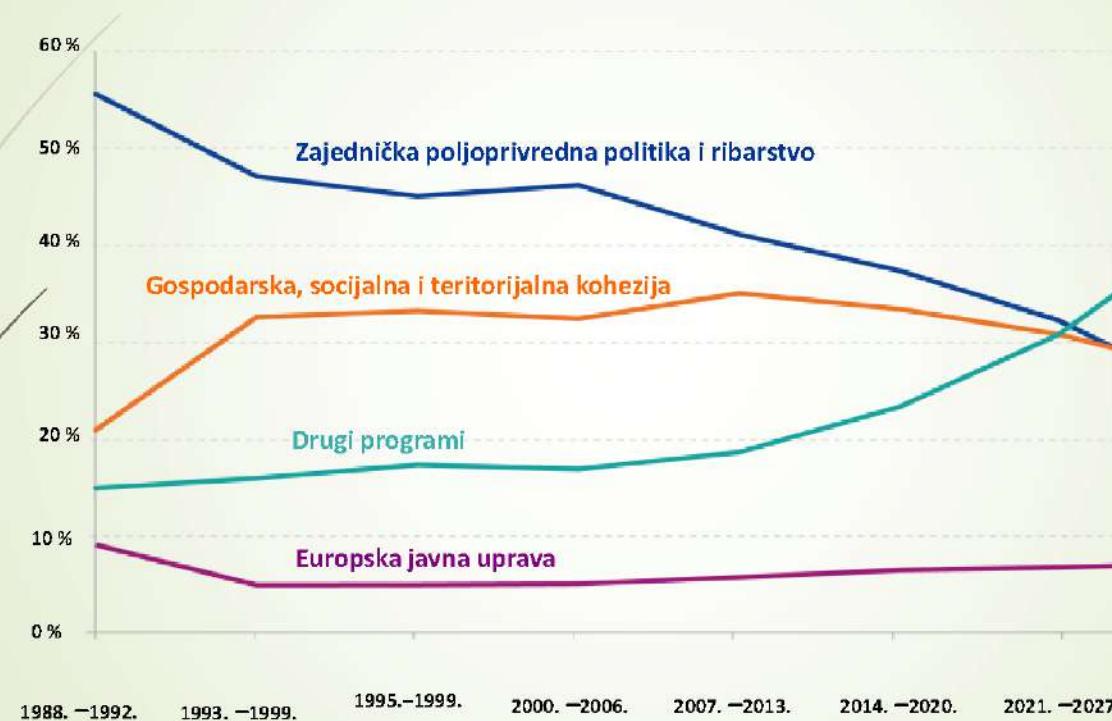
Izvor: Evropska komisija

USKLAĐIVANJE POLITIČKIH AMBICIJA U VFO-u

**Kohezijska politika – smanjenje 10%
na 373 mldr eur**

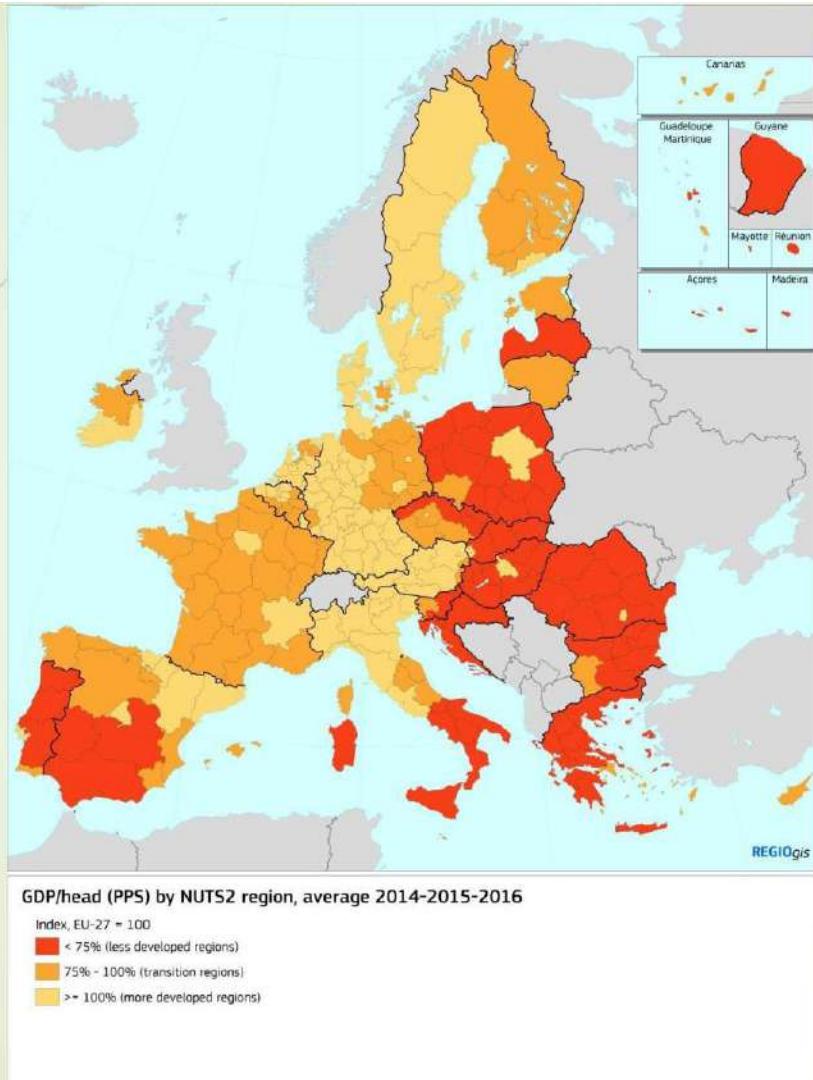
**Poljoprivredna politika – smanjenje
15% na 365 mldr eur**

Promjene glavnih političkih područja u proračunu EU-a



Izvor: Europska komisija

Nova regionalna mapa prihvatljivosti 2021. – 2027.



Raspodjele alokacija po državama članicama

Država članica	Raspodjela za razdoblje 2021. – 2027. (u milijardama, cijene iz 2018.)	Promjena od razdoblja 2014. – 2020. (%)	Intenzitet pomoći (EUR/stanovnik)	Promjena od razdoblja 2014. – 2020. (%)	Ranking po intenzitetu pomoći
BG	8,9	8	178	15	14
RO	27,2	8	196	17	13
EL	19,2	8	254	12	8
IT	38,6	6	91	5	17
ES	34	5	105	3	16
FI	1,6	5	42	2	18
CY	0,9	2	147	-5	15
BE	2,4	0	31	-5	21
SE	2,1	0	31	-6	21
DK	0,6	0	14	-3	26
AT	1,3	0	21	-4	24
NL	1,4	0	12	-3	27
LU	0,1	0	16	-14	25
FR	16	-5	34	-9	19
HR	8,8	-6	298	0	4
PT	21,2	-7	292	-5	5
SI	3,1	-9	213	-11	11
LV	4,3	-13	308	0	3
IE	1,1	-13	33	-17	20
DE	15,7	-21	27	-20	23
SK	11,8	-22	310	-22	2
PL	64,4	-23	239	-24	10
HU	17,9	-24	260	-22	7
LT	5,6	-24	278	-12	6
EE	2,9	-24	317	-22	1
CZ	17,8	-24	242	-25	9
MT	0,6	-24	197	-28	12
EU27	331	-9,9	106	-11	



Moderna, dinamična politika

Moderno ulaganje

- Usredotočenost na prijelaz na pametno, niskougljično gospodarstvo
- Jači uvjeti i veza s Europskim semestrom
- Sveobuhvatni podatci o izvedbi (gotovo u stvarnom vremenu), otvoreni podatci

Jednostavna, fleksibilna, dinamična

- 7 fondova, 1 uredba (50 % kraća)
- 50 ključnih administrativnih pojednostavljenja
- Brža provedba (povratak pravilu n+2)
- Odgovara na novonastale potrebe (migracije, gospodarstvo)

Za sve regije

- Uravnotežena i poštena „berlinska metoda”
- 75 % odlazi u najsiromašnije regije u kojima je najpotrebnija
- Rješavanje novonastalih potreba i gospodarske tranzicije diljem EU-a

* Ali ostaju ista pravila za državne potpore i javnu nabavu



Ciljevi politike

11 ciljeva pojednostavljeno i konsolidirano u njih 5:

1. Pametnija Europa (inovativna i pametna gospodarska preobrazba)
2. Zelenija, niskougljična Europa (uključujući energetsku tranziciju, kružno gospodarstvo, prilagodbu klimatskim promjenama i upravljanje rizikom)
3. Povezanija Europa (mobilnost i IKT povezivost)
4. Jača socijalna Europa (Europski stup socijalnih prava)
5. Europa bliža građanima (održivi razvoj urbanih, ruralnih i obalnih područja i lokalnih inicijativa)

2 horizontalna cilja:

- Administrativna izgradnja kapaciteta
- Suradnja među regijama i prekogranična suradnja

TEMATSKA KONCENTRACIJA EFRR-a

- Zadržavanje trošenja u ključna područja za rast i radna mjesta
- Na nacionalnoj razini temelji se na BND-u po stanovniku => fleksibilnost

Za zemlje s:	najmanjim % CP 1 ("pametnija Europa")	najmanjim % CP 2 ("zelenija, niskougljična Europa")
BND ispod 75 %	35 %	30 %
BND 75 – 100 %	45 %	30 %
BND iznad 100 %	60 %	CP 1 + CP 2 najmanje 85 %

- 6 % proračuna odlazi u urbani razvoj
- Dodatno - 25% Fondova za klimatske promjene



Stvaranje uvjeta za uspjeh

Omogućavanje uvjeta (prije „*ex ante*“)

- Malobrojnija (s 35 na 20), jasnija, čvršća povezanost s politikom
- Uvjetna izjava o izdatcima (=> nema akcijskog plana, već se prati kroz cijelo razdoblje)

Upravljanje EU-a

- Europski semestar
- Makroekonomска uvjetovanost
- Program podrške reformama
- Vladavina prava



Ključni pravni instrumenti

Uredba o zajedničkim odredbama (CPR)

- Obuhvaća 7 fondova, tj. EFRR, KF, ESF+, EFPR, AMIF, ISF i BMVI
- Ovdje se nalaze elementi za provedbu

Uredba o EFRR-u/KF-u

- Jedna uredba za oba fonda
- Ovdje se nalaze prioriteti politike (specifični ciljevi, zahtjevi tematske koncentracije itd.)

Uredba o ESF+

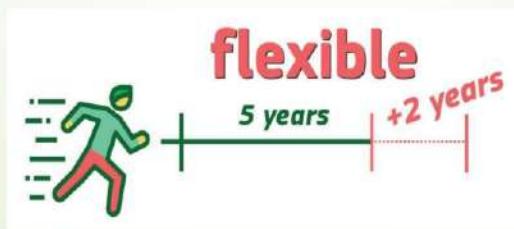
Uredba o ETS-u

- Teritorijalna suradnja, uključujući vanjsku pomoć
- Novi međuregionalni instrument za inovacije

ECBM: „gotovi“ pravni instrument za pojednostavljenje prekograničnih projekata

Fleksibilnije

- Mogućnost novog prijenosa: Država članica može zatražiti prijenos od do 5 % resursa programa u drugi instrument EU-a
- Jednostavnije programiranje: do 5 % prioriteta (3 % programa) bez odluke Komisije.
- Programiranje „5+2“:
 - prvotno izrađeni programi za 5 godina
 - raspodjele za 2026. – 2027. programirane nakon pregleda u sredini razdoblja 2024. – 2025. (temelj: novonastale potrebe, izvedba)
 - ugrađena tehnička prilagodba (izmjena raspodjela iz 2025.)



Jednostavnije isplate sredstava

Što uključuje?

- SCO-vi (pojednostavnjene opcije troškova). Jedinični troškovi, fiksne stope, paušalni iznosi.
- „Financiranje koje nije povezano s troškovima“ (=na temelju uvjeta ili prekretnica)
- Tehnička pomoć povezana s provedbom ili prekretnicama, kako je ranije navedeno

Što je izbačeno?

Manje isplate prihvatljivih troškova = manje papirologije, računa, faktura

Jednostavnije upravljanje i kontrola

Što uključuje?

- Proporcionalniji sustav za programe s niskom razine pogreške: oslanjanje na nacionalne sustave, bez revizija sustava, uzorak revizije od najviše 30 operacija
- Jednostavniji proces prihvatanja računa (i nema „računa po kojima nema potraživanja“)
- Jasnoća o razdoblju čuvanja dokumenata za korisnike (5 godina od kraja godine u kojoj je bila posljednja isplata)

Što je izbačeno?

- Nema postupka imenovanja (designacije): obnavljanje postojećih sustava
- Malobrojnije razine kontrole: Tijela za certificiranje zamijenila je računovodstvena funkcija (koja neće duplicirati kontrole)
- Administrativna provjera 100 % zahtjeva za plaćanje.

Nakon 2020.: uzorak koji se temelji na riziku

Hrvatski stavovi o budućnosti kohezijske politike

- ▶ Zadržavanje adekvatnih alokacija za kohezijsku politiku (EU i nacionalnih)
- ▶ Zadržavanje svih prioriteta za financiranje
- ▶ Pojednostavljivanje
- ▶ Zadržavanje n+3 pravila
- ▶ Zadržavanje stopa sufinanciranja i predfinanciranja
- ▶ Zadržavanje bespovratnih sredstava, a finansijski instrumenti tamo gdje su potrebni
- ▶ 7-godišnje razdoblje finansijske perspektive



Programiranje 2021-2027 – kratki timeline

- ▶ U 1. polovici 2019. započinje proces programiranja post 2020 razdoblja
- ▶ U veljači 2019. u sklopu Europskog semestra (Country report) EK će dati preporuke za investicije za države članice EU koje će biti polazište za programiranje
- ▶ Odluka o broju i vrsti operativnih programa (nacionalni OP, regionalni OP-ovi, integrirani regionalni OP, sektorski OP-ovi...)
- ▶ Dovršetak Nacionalne razvojne strategije 2030 – krajem 2019.
- ▶ Usvajanje VFO-a i regulative za Fondove (CPR, sektorske regulative...) – 2020.
- ▶ Usvajanje operativnih programa – 2020.-2021.
- ▶ Priprema i usvajanje Zakona i uredbi o Sustavu upravljanja i kontrola (jedno ili više Upravljačkih tijela, razine i broj Posredničkih tijela...)

Vremenski tijek priprema za Kohezijsku politiku 2021.-2027.

